

УДК 005.21

Севастьянов Р.В.¹, Логвінова А.О.²

¹к.е.н., доцент кафедри бізнесу та управління, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя, Україна

²здобувач вищої освіти, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя, Україна

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКИХ СТАРТАПІВ

Слово «стартап» вважається новою серед економічних термінів. В умовах трансформації економіки в Україні, активізація стартап-руху вбачається однією з найважливіших передумов, що впливає на технологічне оновлення та інноваційний розвиток. Проте, не лише окремих галузей економіки, а й країни загалом. Тому особливої актуальності набувають питання, пов'язані з пошуком та залученням фінансових ресурсів для підтримки та розвитку креативних та одночасно ризикових бізнес-одиниць.

Однак повномасштабна війна з РФ стала не тільки викликом, але й каталізатором для появи ряду технологічних рішень, а саме: дрони, системи розвідки, логістика, кібербезпека тощо. За останні роки в Україні значно зросла кількість стартапів у різних сферах — від інформаційних технологій до сільського господарства, медицини, освіти й оборонної промисловості. Також створюються технопарки, бізнес-інкубатори та акселераційні програми, які допомагають молодим компаніям проходити шлях від ідеї до впровадження продукту на ринку. Особливо активно розвиваються стартапи у сфері штучного інтелекту, ІТ, машинного навчання і дронів.

Головною особливістю є гнучкість та здатність швидко адаптуватися до умов ринку. Тому необхідно отримувати фідбек від перших клієнтів, бо це дасть змогу якнайшвидше пристосуватися та змінити продукт відповідно до потреб користувачів.

Найбільш повним у розкритті сутності стартапу є визначення дане Стівом Бланком: «Стартап — це тимчасова структура, яка спрямована на пошук і реалізацію масштабованої бізнес ідеї».

Розвиток стартапів є темою, що зберігає свою актуальність протягом останніх років як в Україні, так і за кордоном.

Поняття стартапів розглядають з точки зору різних аспектів, а саме як:

- процес,
- проєкт,
- новостворена організація,
- сучасний бізнес з високим потенціалом,
- інновація.

Такі аспекти дають зрозуміти, що дане поняття є досить широким, різностороннім та одночасно комплексним та ризикованим.

Поняття стартапу не слід порівнювати із поняттям традиційного бізнесу. Для більш повного аналізу необхідно визначити основні ознаки стартапу, які відрізняють його від бізнесу та підприємництва загалом:

1) Обмежене фінансування:

найчастіше стартапери є студентами університетів, тому вони, як правило, не мають достатньої кількості коштів для того, щоб розпочати розробку свого проєкту та потребують фінансування.

2) Інноваційність:

стартап напряму пов'язаний із необхідністю створювати щось принципове нове, адже на основі нової ідеї здійснюється подальший розвиток та розробка продукту.

3) Невелика кількість працюючих:

для створення нової ідеї стартапери часто об'єднуються у невеликі групи для того, щоб досягнути більшого успіху.

4) Гнучкість:

ця риса відрізняє стартап від підприємств як малого, так і середнього бізнесу, бо ідея стартапу може змінюватись з часом та швидко пристосовуватись до різних умов.

5) Короткий період існування (тимчасовість):

стартап після його впровадження та початку виготовлення продукту набуває ознак бізнесу та може перерости в підприємства.

6) Ризикованість:

ця ознака пов'язує стартап та підприємництво, оскільки часто стартапи не реалізуються і «згорають» ще на початковій стадії їх розвитку.

Тому, зробивши певні висновки саме щодо аналізу цього поняття, можна зазначити, що головна відмінність стартапу від підприємств малого та середнього бізнесу полягає у тому, що він створюється виключно для реалізації та впровадження нової ідеї за допомогою інновацій. Діяльність малих та середніх підприємств може бути успішною і завдяки реалізації уже відомих ідей та продуктів. Слід зауважити, що стартапи – це ті проєкти, які підлягають масштабуванню в майбутньому, тому є сучасною формою започаткування інноваційного бізнесу. Їхній розвиток – це рушійна сила для економіки кожної країни, а їх зростання піднімає державу у міжнародних рейтингах та посилює конкурентоспроможність.

Відомо, що для успішного створення та подальшого розвитку необхідно, насамперед, сприятливе середовище, яке включає в себе наявність таланту та знань у стартаперів, а також джерел фінансування, дослідження ринків збуту тощо.

Більшість стартапів, що реалізуються в Україні, пов'язані зі сферою інформаційних технологій, оскільки за умов їх ефективної реалізації можна отримати високі прибутки, а затрати – мінімальні. Розвиток ІТ в Україні має

великі перспективи, адже дана сфера повністю пов'язана з Інтернет-мережею, а тому не обмежена кордонами і дає змогу завоювати значну частку світового ринку. Проте, на цей розвиток в Україні має вплив ряд негативних факторів, а саме: захист прав інтелектуальної власності, інвестиційний клімат, відтік українських розробників закордон. Так як держава уже працює над тим, щоб дані проблеми було ліквідовано, слід зазначити, що наразі в Україні стартапери отримують стабільні прибутки у сфері ІТ-аутсорсингу, а зростання ринку має більші темпи, ніж у країнах ЄС.

Серед українських міст першим у рейтингу є Київ, який входить у топ-50 і залишається лідером з впровадження стартапів у сфері програмного забезпечення, маркетингу і продажу. До світового рейтингу увійшли такі міста, як:

- Львів (255 місце),
- Одеса (394 місце),
- Харків (513 місце),
- Тернопіль (787 місце),
- Дніпро (883 місце).

Якщо детально розглянути та проаналізувати топ-10 українських стартапів, то можна відмітити, що практично всі пов'язані з ІТ. Це вказує на перспективність розвитку даної галузі в Україні. І не дивно, бо застосування цих технологій забезпечує прибутковість діяльності компаній, сприяє виходу на міжнародний ринок та забезпечує підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняного виробництва. Створення сприятливих умов для розвитку залежить від функціонування венчурного ринку, який останнім часом активно формується.

Підсумовуючи, варто зазначити, що світова ніша стартапів швидко розвивається, але при цьому не є зайнятою, що дає можливість Україні зайняти провідні позиції. Наша держава має значний потенціал: висококваліфіковані інженерні ресурси, безліч крутих ідей та прагнення до розвитку і втілення бізнес-інновацій. Як результат, зростає кількість стартапів, які здобувають визнання на міжнародній арені і отримують фінансування від іноземних інвесторів, підписують угоди про співпрацю, проходять преакселераційні та акселераційні програми, залучають кошти на платформах та розвиваються у бізнес-інкубаторах.

Однак при втіленні задуманого виникають ускладнення, а саме:

- ❖ скрутне фінансове становище;
- ❖ відсутність інформаційної підтримки;
- ❖ несприятливий інвестиційний клімат;
- ❖ низька підтримка з боку держави;
- ❖ недостатній рівень знань у сфері розвитку бізнесу та інші проблеми.

За міжнародним рейтингом StartupBlink Україна в 2021 році займала 34 позицію серед 100 країн. За останні 20 років стрімких обертів набрала розробка стартапів в ІТ індустрії. Проте, в країні є чимало перспективних сфер, окрім ІТ, які в майбутньому можуть розвиватися і допоможуть вивести Україну на високі рейтинги.

Зацікавленість держави в розвитку стартапів, зменшення ризиків та загроз в інноваційній діяльності бізнесу сприятимуть ефективній реалізації потенціалу стартап індустрії.

Також, перспективами майбутніх досліджень є пошук новітніх форм фінансування стартапів, реалізація професійного підходу до ведення бізнес-процесів та підвищення ефективності державної політики на ринку стартапів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мойсеєнко Т., Корогодова О., Черненко Н., Глущенко Я. Структурні елементи формування і функціонування екосистеми стартапів в умовах четвертої промислової революції. – 2020 – С. 45 [1]
2. Сак Т., Шостак Л., Вознюк Ю. Розвиток стартапів в Україні: теоретичні аспекти, тенденції, можливості. – 2022 – С. 94 [2]
3. Скорик Г., Недошитко А. Розвиток стартапів в Україні: проблеми та перспективи. – 2021 – С. 76
4. Курченко О. Становлення та розвиток стартапів в Україні: проблеми та шляхи вирішення. – 2016 – С. 103